

Nr 78.

Ankom till riksdagens kansli den 22 juni 1933 kl. 10 f. m.

Bevillningsutskottets betänkande, angående beräkning av bevillningarna för budgetåret 1933/1934, m. m.

Jämlikt § 40 riksdagsordningen avgiver bevillningsutskottet härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för budgetåret 1933/1934 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

På sätt framgår av det vid årets statsverksproposition fogade utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1933 (bilaga till 1933 års statsverksproposition: inkomsterna), har chefen för finansdepartementet nämnda dag underställt Kungl. Maj:ts prövning finansplan och inkomstberäkning för budgetåret 1933/1934 jämte därmed sammanhängande frågor. Departementschefen har därvid anmält, bland annat, riksräkenskapsverkets skrivelse den 8 december 1932 med inkomstberäkning för nämnda budgetår (Inkomsterna: bilaga I).

I en den 9 juni 1933 dagtecknad proposition, nr 271, har Kungl. Maj:t framlagt förslag till beräkning av vissa inkomster i riksstaten för budgetåret 1933/1934 m. m.

I sitt anförande till förenämnda statsrådsprotokoll den 3 januari 1933 uttalade departementschefen sig till en början om det ekonomiska läget under år 1932. Han erinrade därvid, att hans företrädare i ämbetet vid framläggande av statsverkspropositionen för budgetåret 1932/1933 framhållit, att i främsta rummet det allmänna internationella läget med dess möjligheter till ogynnsamma återverkningar i olika riktningar vore ägnat att ingiva allvarliga farhågor. 1932 års konjunkturutveckling hade dessvärre besannat dessa farhågor. Det funnes emellertid vissa tecken, vilka häntydde på att världens ekonomiska utveckling efter den katastrofala skärpning av krisläget, som första hälften av år 1932 innebar, under det andra halvåret inträtt i ett till utvecklingsriktningen mera obestämt konjunkturläge, som måhända skulle kunna beteckna begynnelsen av en kommande återhämtning, därest i de olika länderna en ekonomisk politik fördes, som vore ägnad att befordra en sådan utveckling, och därest vidare ett internationellt samarbete kunde uppnås, som underlättade denna politik i de olika länderna. Huruvida nämnda politiska för-

utsättningar för ett uppsving kunde förverkligas, låge emellertid ännu i vida fältet.

Enligt vad departementschefen anförde vid anmälan av finansplanen utvisade *statsverkets kassafond*, som vid ingången av budgetåret 1931/1932 uppgick till 75.89 miljoner kronor, vid slutet av samma budgetår en behållning av allenast 13.27 miljoner kronor. Detta belopp vore så mycket mera otillräckligt, som det med säkerhet kunde förutses, att den löpande statsregleringen komme att utfalla med avsevärt underskott. Beträffande storleken av detta underskott vore det tydligen vid tidpunkten för statsverkspropositionens avlåtande vanskligt att närmare uttala sig. Man måste dock utgå ifrån att kassafondens behållning icke komme att förslå för att möta den väntade belastningen vid budgetårets utgång, för såvitt icke särskilda åtgärder vidtoges för förstärkning av fonden.

Förslag till åtgärder i sådant syfte framlades i proposition nr 2. Med bifall till denna proposition har riksdagen fastställt tilläggsstat till riksdagen för budgetåret 1932/1933, å vilken bland annat upptagits ett anslag å 75.6 miljoner kronor till förstärkning av statsverkets kassafond. Därjämte hava å tilläggsstaten anvisats medel till förstärkning av anslagen till arbetslöshetens bekämpande och till egnahemslånefonden. För finansieringen av tilläggsstaten hava tagits i anspråk vissa kapitaltillgångar, nämligen dels 83 miljoner kronor av rusdrycksmedelsfonden och dels 35 miljoner kronor av fonden för statsskuldens amortering.

Enligt en av riksräkenskapsverket verkställd, den 29 april 1933 dagtecknad beräkning skulle för löpande budgetår skattebudgetens sammanlagda inkomster komma att understiga de i riksstat och tilläggsstat uppförda med 33.80 miljoner kronor. Av nettounderskottet hänförde sig 27.67 miljoner kronor till sådana titlar, som korresponderade mot kassafonden. Då utgifterna i löpande års riksstat beräknades medföra en nettobelastning av kassafonden med 13.17 miljoner kronor, utgjorde underskottet i statsregleringen 40.84 miljoner kronor. Vid budgetårets utgång skulle därför kassafonden utvisa en behållning av 48.03 miljoner kronor.

Då riksräkenskapsverkets ifrågavarande beräkning syns departementschefen vara i huvudsak väl grundad, har han enligt det vid propositionen nr 271 fogade statsrådsprotokollet beräknat kassafondens behållning vid början av budgetåret 1933/1934 till i runt tal 48 miljoner kronor.

Såsom framgår av finansplanen i årets statsverksproposition, utvisade efter budgetarbetets slut skattebudgetens utgiftssida ett belopp av 788.17 miljoner kronor, medan summan av skattebudgetens påräkneliga inkomster utgjorde 693.67 miljoner kronor. I nyssnämnda utgiftssumma ingick ett belopp av 40 miljoner kronor, motsvarande den extra amortering, som enligt finansplanen skulle verkställas av den för finansiering av utvidgade offentliga arbeten erforderliga upplåningen. För täckande av nämnda amorteringsbelopp borde enligt finansplanen avses hela avkastningen

av arvs- och gåvobeskattningen, vilken föreslogs skola omläggas och skärpas, så att den kunde beräknas giva en total inkomst å motsvarande belopp. Efter frånräknande å utgiftssidan av nyssnämnda amorteringssumma, 40 miljoner kronor, och å inkomstsidan av arvsskattens enligt nuvarande bestämmelser uppskattade belopp, omkring 15 miljoner kronor, kvarstod alltså å utgiftssidan ett belopp av 748.17 miljoner kronor, mot vilket svarade inkomster till belopp av 678.67 miljoner kronor. Ett ytterligare inkomstbelopp av 69.5 miljoner kronor var sålunda erforderligt för budgetens balansering.

I avseende å täckande av detta underskott innehöll finansplanen följande förslag.

För att i möjligaste mån begränsa de skattehöjningar, som bleve ofrånkomliga, borde för nästa statsreglering vissa engångsinkomster tillgodoföras budgeten. Finansplanen räknade i dylikt avseende med dels en inleverering från Aktiebolaget Svenska Tobaksmonopolet av redan intjänta vinstmedel på 10 miljoner kronor, dels en likartad inleverering av 2 miljoner kronor från Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen. Därjämte ifrågasattes viss omläggning av sättet för redovisande å riksstaten av statsverkets andel i riksbanksvinsten, varigenom för nästkommande budgetår kunde — förutom andel i vinsten för år 1932 — beräknas även andel i vinsten för år 1933, den sistnämnda upptagen till 13 miljoner kronor.

Sammanlagt skulle dessa engångsinkomster tillföra budgeten 25 miljoner kronor. Då dessutom 2 miljoner kronor av lotterimedel skulle — under titeln diverse inkomster — tagas i anspråk för budgeten, återstodo 42.5 miljoner kronor att täcka.

Sistnämnda belopp skulle enligt finansplanen anskaffas genom ökad beskattning på följande sätt. En höjning av procenttalet för inkomst- och förmögenhetsskatten med 20 enheter, alltså från 145 till 165, beräknades inbringa 15 miljoner kronor. Tobaksskatten syntes genom en jämkning uppåt av vissa skattesatser kunna lämna en årlig merinkomst av 5 miljoner kronor. Genom viss höjning av omsättningsskatten å spritdrycker och dess utsträckande att utgå jämväl å s. k. teknisk sprit ansågs ett ytterligare belopp av 13 miljoner kronor kunna göras tillgängligt. Slutligen beräknades en skärpning av maltskatten medföra en inkomstökning av 9.5 miljoner kronor.

Ut i det i statsverkspropositionen intagna förslaget till riksstat äro bevillningarna, i överensstämmelse med departementschefens förslag, beräknade till följande belopp:

Inkomst- och förmögenhetsskatt	kronor	123,000,000
Extra inkomst- och förmögenhetsskatt	»	9,000,000
Uttjämningskatt	»	4,100,000
Utskiftningskatt	»	100,000
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	400,000

Stämpelmedel (därav beräknad arvsskatt och skatt för gåva 40,000,000 kronor)	kronor	70,000,000
Automobilskattemedel	»	72,000,000
Tullmedel	»	120,000,000
Accis å silke	»	800,000
Tobaksskatt	»	75,000,000
Brännvinstillverkningskatt	»	17,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	»	12,000,000
Detaljhandelsbolag	»	19,000,000
Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker ..	»	78,000,000
Maltskatt	»	30,000,000
Postverket (överskott)	»	15,000,000

I statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1933 skall utgå med 165 procent av de i 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbeloppen.

Närmare utformade förslag rörande de skattehöjningar, som förutsatts i finansplanen, hava sedermera i särskilda propositioner förelagts riksdagen.

Sälunda har förslag om höjning av maltskatten framlagts för riksdagen genom proposition nr 42 och har av riksdagen godkänts. Höjningen har trätt i kraft den 14 februari 1933.

Förslag om den avsedda höjningen av tobaksbeskattningen har framlagts i proposition nr 119 och har likaledes vunnit riksdagens bifall. De nya skattesatserna hava erhållit tillämpning från och med den 1 mars 1933.

Ändrade grunder för uttagande av omsättningsskatten å spritdrycker ha i enlighet med vad som förutsattes i finansplanen föreslagits i proposition nr 60. Förslaget har av riksdagen bifallits för tiden intill utgången av löpande budgetår, och de därav föranledda författningsändringarna hava trätt i kraft den 1 februari 1933. I vad frågan avser nästa budgetår har riksdagen bifallit förslaget med vissa ändringar rörande omsättningsskatten å sprit, som användes för tekniskt, medicinskt och dylika ändamål.

I proposition nr 39 framlagt förslag till förordning om extra inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1933 har av riksdagen antagits.

I förenämnda proposition nr 271 har departementschefen erinrat, att under riksdagens lopp åtskilliga ändringar vidtagits i avseende å budgetförslagets utgiftssida samt därutinnan anført bland annat följande.

»Med utgångspunkt från hittills av riksdagen beslutade utgifter och, i den mån beslut av riksdagen ännu ej fattats, från Kungl. Maj:ts förslag

i ännu icke avgjorda anslagsfrågor torde man, enligt vad verkställt överslag giver vid handen, hava att räkna med att skattebudgeten i förhållande till statsverkspropositionen ökats med 8.28 miljoner kronor.

Därest det förslag i fråga om anslag till dyrtidstillägg under nästkommande budgetår åt befattningshavare i statens tjänst, som framlagts av statsutskottet, vinner riksdagens bifall och om de i samma förslag angivna beräkningsgrunderna tillämpas beträffande anslag till dyrtidstillägg i övrigt å budgeten, uppkommer å andra sidan en anslagsminskning i förhållande till statsverkspropositionen av i runt tal 4.67 miljoner kronor. Skattebudgetens ökning begränsas därmed till omkring 3.61 miljoner kronor.

Vid sidan härav skulle emellertid skattebudgeten i betydande omfattning lättas genom de omläggningar i fråga om finansieringen av utgifterna för arbetslöshetens motverkande, vilka torde komma att framgå såsom resultat av riksdagsbehandlingen av Kungl. Maj:ts förslag i detta ämne.

I proposition nr 216 angående femte huvudtitelns anslag till bekämpande av arbetslösheten har medelsbehovet för de med anslaget avsedda ändamålen för nästa budgetår uppskattats till i runt tal 55 miljoner kronor, därav för statliga reservarbeten 30 miljoner kronor samt för kontantunderstöd och övriga å anslaget belöpande utgifter 25 miljoner kronor. Då vid innevarande budgetårs utgång ett belopp av omkring 22 miljoner kronor beräknats kvarstå av de för budgetåret beviljade anslagsmedlen till arbetslöshetens bekämpande, har anslaget i propositionen — med beaktande bland annat av behovet av medelsreserv — ansetts böra för budgetåret 1933/1934 upptagas med ett till 35 miljoner kronor avrundat belopp.

Efter vad jag inhämtat torde numera kunna förutsättas, att enligt den finansieringsplan beträffande arbetslöshetsutgifterna, vilken läser komma att framläggas av särskilda utskottet, kostnaderna för reservarbeten överföras från femte huvudtitelns förevarande anslag till de under utgifter för kapitalökning upptagna lånemedelsanslagen till allmänna arbeten. Medelsbehovet under femte huvudtitelns anslag skulle då komma att minskas med omkring 30 miljoner kronor, i följd varav anslagsbeloppet torde böra upptagas till 5 miljoner kronor. Vidare torde man hava att räkna med att från de av lånemedel finansierade kapitalökningsanslagen under fonden för förslag till statsverket kommer att till statens järnvägars fond överflyttas det föreslagna anslaget å 4 miljoner kronor till inlandsbanans fortsättande, vilket anslag därvid bör anvisas att utgå av skattemedel. Man torde slutligen hava att utgå ifrån att det av riksdagen enligt särskilda utskottets hemställan anvisade förslagsanslaget å 0.3 miljon kronor till täckande av merkostnader vid användning av inhemskt vedbränsle vid statens stationära anläggningar — vilket anslag icke upptagits i Kungl. Maj:ts förslag i ämnet — kommer att uppföras å skattebudgeten. Genom dessa omläggningar skulle alltså en minskning av skattebudgetens utgiftssida med 25.7 miljoner kronor inträda.

Efter de ändringar å riksstatens utgiftssida, vilka sålunda vidtagits eller kunna förutsättas bliva beslutade av riksdagen, skulle skattebudgetens totalsumma komma att i förhållande till statsverkspropositionen förete en nettominskning av 22.⁰⁹ miljoner kronor och alltså utgöra — frånsett det särskilda amorteringsanslaget under avbetalning å statsskulden — 726.⁰⁸ miljoner kronor.

Vid nu återgivna beräkningar har hänsyn ej tagits till de jämkningar i anslagen till räntor å statsskulden, vilka kunna föränledas av riksdagens beslut i anslagsfrågor berörande lånebudgeten eller av annan anledning.»

I omförmälda proposition nr 271 har departementschefen vidare tillkännagivit, att han under förhandenvarande förhållanden ansett lämpligt att upptaga spørsmålet om inkomstberäkningarna till förnyad prövning samt att han, för att erhålla material för ett dylikt bedömande, bland annat anmodat cheferna för vederbörande verk och företag att inkomma med förnyade beräkningar rörande den sannolika avkastningen för nästa budgetår av ett antal inkomstitlar i riksstaten. För den sedvanliga kontrollräkningen av inkomst- och förmögenhetsskatten har material införskaffats från taxeringsordförandena i riket. Efter att hava redogjort för de från cheferna för vederbörande verk och företag mottagna svaren har departementschefen rörande beräkningen av de olika inkomstitlarna erinrat, att svårigheterna för en tillförlitlig uppskattning av särskilt vissa för konjunkurläget känsliga inkomstitlar under nu rådande ekonomiska förhållanden vore osedvanligt stora. Även kassafondens ställning motiverade enligt departementschefens mening en viss försiktighet i inkomstberäkningarna. Härför talade också det förhållandet, att det måste anses ovisst, om vid bifall till statsutskottets förslag i fråga om dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst utgifterna för dyrtidstillägg under nästkommande budgetår komme att hålla sig inom ramen för de för ändamålet avsedda anslagen, vilka enligt förslaget skulle beräknas efter en medelindex av 152.

Enligt de beräkningar, vid vilka departementschefen i propositionen nr 271 stannat, skulle för nästkommande budgetårs riksstat stå till förfogande — frånsett avkastningen av arvs- och gåvobeskattningen, vilken å utgiftssidan motsvarades av anslag till avbetalning å statsskulden — 726.⁴⁰ miljoner kronor eller 21.⁷⁷ miljoner kronor mindre än i statsverkspropositionen beräknats. Då på sätt ovan omförmälts skattebudgetens utgiftssida beräknats komma att minskas med 22.⁰⁹ miljoner kronor eller — frånsett de särskilda anslagen under avbetalning å statsskulden — till 726.⁰⁸ miljoner, skulle följaktligen de i budgetförslaget upptagna inkomsterna bereda täckning för de utgifter, som beslutats eller kunde beräknas bliva beslutade av riksdagen, och därjämte lämna ett överskott å 0.³² miljoner kronor. Hänsyn hade emellertid därvid icke kunnat tagas till samtliga poster å riksstatens utgiftssida.

I anslutning till vad departementschefen anfört har Kungl. Maj:t i oförmälda proposition nr 271, med ändring av i statsverkspropositionen framlagda förslag angående upptagande i riksstaten för budgetåret 1933/1934 av vissa inkomstitlar, föreslagit riksdagen att i nämnda riksstat bland annat beräkna följande inkomstitlar sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt	kronor	120,000,000
Tullmedel	»	117,000,000
Accis å silke	»	500,000
Tobaksskatt	»	73,000,000
Brännvinstillverkningskatt	»	16,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	»	9,000,000
Detailhandelsbolag	»	16,000,000
Maltskatt	»	28,000,000

Enligt av chefen för finansdepartementet vid framläggande av propositionen nr 271 gjorda beräkningar skulle de i det reviderade budgetförslaget upptagna inkomsterna bereda täckning för de utgifter, som beslutats eller kunde beräknas bli beslutade av riksdagen, och därjämte lämna ett mindre överskott. Emellertid har vid denna beräkning hänsyn icke tagits till de jämkningar i anslagen till räntor å statsskulden, vilka kunde föranledas av riksdagens beslut i anslagsfrågor berörande lånebudgeten eller av annan anledning.

Utskottet.

Genom av riksdagen numera fattade beslut samt med hänsynstagande till den uppkomna ökningen av berörda anslag till räntor å statsskulden kan beräknas, att för budgetens balanserande erfordras ett belopp av 303,300 kronor. Med avseende å den minskning i utgifterna för dyrtidstillägg, som torde uppkomma genom riksdagens beslut i fråga om dyrtidstillägg under nästkommande budgetår åt befattningshavare i statens tjänst, har utskottet ansett postverkets överskott, vilket såväl enligt statsverkspropositionen som enligt propositionen nr 271 beräknats till 15 miljoner kronor, kunna upptagas till 15.5 miljoner kronor. Härigenom skulle de i budgeten upptagna inkomsterna komma att lämna ett överskott av 196,700 kronor. Emellertid torde enligt vad utskottet inhämtat, statsutskottet komma att nedräkna inkomstiteln diverse inkomster med sistnämnda belopp, varigenom balans i budgeten skulle ernås.

Vid nu angivna förhållande saknar utskottet anledning föreslå någon ändring av det procental, efter vilket inkomst- och förmögenhetsskatten enligt statsverkspropositionen föreslagits skola utgå. Utskottet har därför föreslagit, att inkomst- och förmögenhetsskatten skall utgå efter ett procental av 165. I likhet med departementschefen har utskottet funnit sig kunna för nästa budgetår beräkna, att i inkomst- och förmögenhetsskatt skall inflyta ett belopp av 120 miljoner kronor.

På grund av numera av riksdagen fattat beslut i anledning av Kungl. Maj:ts proposition den 3 januari 1933 nr 34 med förslag till förordning

om kvarlåtenskapsskatt m. m. torde inkomsterna av arvs- och gåvobe-
skattningen kunna uppskattas till 25 miljoner kronor. Läggas härtill öv-
riga stämpelmedel, som enligt den reviderade beräkningen av departe-
mentschefen uppskattats till 27 miljoner kronor, uppkommer såsom in-
komst av stämpelmedel ett belopp av 52 miljoner kronor. Mot denna be-
räkning har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Genom särskilda propositioner den 2 juni 1933, nr 264 och 265, har Kungl.
Maj:t för riksdagen framlagt förslag till förordning om accis å margar-
in samt till förordning om skatt å oljekakor och vissa slag av foder-
mjöl. Dessa förslag hava numera av riksdagen antagits, dock med vissa
ändringar, som icke torde äga betydelse i förevarande sammanhang. I
samma propositioner har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i riks-
staten för budgetåret 1933/1934 upptaga två inkomstitlar med beteck-
ning, den ena »accis å margarin, bevillning» å 5 miljoner kronor och den
andra »skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl, bevillning» å 3
miljoner kronor. Mot de sålunda föreslagna beräkningarna av dessa nya
inkomstitlar har utskottet icke något att erinra.

På grund av det sålunda anförda och då utskottet ansett övriga till be-
villningar hänförliga inkomstitlar böra upptagas i enlighet med stats-
verkspropositionen med däri jämlikt propositionen nr 271 vidtagna änd-
ringar, får utskottet hemställa,

1) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts
i statsverkspropositionen framlagda förslag angående
skatteprocenten, besluta, att inkomst- och förmögen-
hetsskatt för år 1933 skall utgå med 165 procent av de
i 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögen-
hetsskatt stadgade grundbeloppen; samt

2) att bevillningarna för budgetåret 1933/1934 måtte
beräknas sålunda:

Inkomst- och förmögenhetsskatt ..	kronor	120,000,000
Extra inkomst- och förmögenhets- skatt	»	9,000,000
Utjämningskatt	»	4,100,000
Utskiftningsskatt	»	100,000
Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter	»	400,000
Stämpelmedel (därav arvsskatt och skatt för gåva 25,000,000 kronor)	»	52,000,000
Automobilskattemedel	»	72,000,000
Tullmedel	»	117,000,000
Accis å silke	»	500,000
Accis å margarin	»	5,000,000

Skatt å oljekakor och vissa slag av fodermjöl	kronor	3,000,000
Tobaksskatt	»	73,000,000
Brännvinstillverkningskatt	»	16,000,000
Rusdrycksförsäljningsmedel:		
Partihandelsbolag	»	9,000,000
Detaljhandelsbolag	»	16,000,000
Omsättnings- och utskänknings- skatt å spritdrycker	»	78,000,000
Maltskatt	»	28,000,000
Postverket (överskott)	»	15,500,000.

Stockholm den 22 juni 1933.

På bevillningsutskottets vägnar:

JOH. NILSSON.

Närvarande: herrar Nilsson i Kristianstad, Bårg, Örne, Boman, Ericson i Obergå, Jönsson i Slåtåker, Jönsson i Boa, Olsson i Golvvasta, Björklund, Olsson i Gävle, Ericson i Boxholm, Lithander, Wahlmark, Wijkström, Larsson i Örbyhus, Rosén, Werner i Hultsfred, Eklund och Johansson i Krogstorp.
